

Art. 54. 1. Warunek przewidziany w art. 7 pkt 4 nie dotyczy kandydatów do szkół oficerskich Milicji Obywatelskiej.

2. Czas przebyty w szkole oficerskiej Milicji Obywatelskiej może być zaliczony na poczet zasadniczej służby wojskowej na zasadach określonych przez Ministra Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 55. Zasady i tryb wykonywania przez funkcjonariuszów powszechnego obowiązku wojskowego określi Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 56. 1. W przypadku zwolnienia ze służby podoficerowie i oficerowie Milicji Obywatelskiej podlegają ocenie kwalifikacyjnej, na której podstawie zostaje im nadany stopień wojskowy, odpowiadający ich kwalifikacjom.

2. Zasady i tryb postępowania przy kwalifikacji określi Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 57. 1. W przypadku popełnienia przez funkcjonariusza czynu podlegającego ukaraniu w postępowaniu karno-administracyjnym organ powołany do orzekania zawiadamia o tym niezwłocznie przełożonego funkcjonariusza.

2. Organ Milicji Obywatelskiej ma prawo w ciągu 14 dni od zawiadomienia przejąć sprawę w celu skierowania jej do postępowania dyscyplinarnego.

3. W przypadku popełnienia przez funkcjonariusza czynu, za który w myśl obowiązujących przepisów właściwe organy mogą nakładać kary porządkowe, jak również gdy zachodzi potrzeba przymusowego sprowadzenia

funkcjonariusza oraz w przypadkach gdy właściwe organy uprawnione są do stosowania aresztu jako środka przymuszenia, organy te zwracają się do organów Milicji Obywatelskiej, które stosują środki przewidziane w przepisach obowiązujących w Milicji Obywatelskiej.

Art. 58. 1. Pracownicy zatrudnieni w Milicji Obywatelskiej na podstawie umowy o pracę odpowiadają w sprawach o przestępstwa przed sądami powszechnymi.

2. Minister Bezpieczeństwa Publicznego określi zasady i tryb odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników wymienionych w ust. 1.

Art. 59. 1. Funkcjonariuszom oraz pracownikom zatrudnionym w Milicji Obywatelskiej na podstawie umowy o pracę, którzy przeszli do pracy w innych organach administracji państwowej lub instytucji państwowej albo w przedsiębiorstwie uspołecznionym za zgodą dotychczasowego i nowego zakładu pracy, zalicza się czas służby (pracy) w Milicji Obywatelskiej do czasu pracy wymaganego dla uzyskania praw urlopowych w nowym miejscu pracy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do funkcjonariuszów i pracowników, którzy przeszli do służby (pracy) w Milicji Obywatelskiej z innych organów administracji państwowej lub instytucji państwowej albo przedsiębiorstwa uspołecznionego.

Art. 60. Traci moc dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 7 października 1944 r. o Milicji Obywatelskiej (Dz. U. Nr 7, poz. 33).

Art. 61. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: A. Zawadzki
Sekretarz Rady Państwa: M. Rybicki

144

DEKRET

z dnia 20 lipca 1954 r.

o Służbie Więziennej.

Służba Więzienna jest powołana do spełniania zadań powierzonych jej przez wymiar sprawiedliwości ludowej w zakresie wykonywania kary pozbawienia wolności i postanowień o tymczasowym aresztowaniu.

Wykonując swoje zadania Służba Więzienna powinna jednocześnie wychowywać skazanych na karę pozbawienia wolności na uczciwych ludzi pracy i pożytecznych obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Służba Więzienna jest zorganizowaną na wzór wojskowy i uzbrojoną formacją służby bezpieczeństwa publicznego.

Art. 2. 1. Minister Bezpieczeństwa Publicznego określi szczegółową organizację Służby Więziennej.

2. Rada Ministrów określi umundurowanie i oznaki Służby Więziennej.

Art. 3. Stosunek służbowy w Służbie Więziennej powstaje przez mianowanie na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się kandydata.

Art. 4. Pierwszeństwo przy przyjęciu do służby przy równych kwalifikacjach mają osoby zgłaszające się bezpośrednio po zwolnieniu z czynnej służby w Siłach Zbrojnych.

Art. 5. Funkcjonariuszem Służby Więziennej może być mianowany, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie,
- 2) jest na odpowiednim poziomie polityczno-moralnym,
- 3) posiada odpowiednie wykształcenie ogólne i przygotowanie zawodowe,
- 4) odbył zasadniczą służbę wojskową albo został przeniesiony do rezerwy lub zwolniony od powszechnego obowiązku wojskowego,

5) posiada odpowiedni stan zdrowia stwierdzony orzeczeniem lekarskim.

Art. 6. Funkcjonariuszów mianuje na stanowiska służbowe Minister Bezpieczeństwa Publicznego lub upoważnieni przez niego przełożeni.

Art. 7. Przed objęciem służby funkcjonariusz składa wobec właściwego przełożonego ślubowanie w przepisanej formie.

Art. 8. Funkcjonariusze podlegają służbowemu opiniowaniu na zasadach określonych przez Ministra Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 9. Na wyższe stanowisko służbowe mianuje się funkcjonariusza w ramach wolnych stanowisk w zależności, od opinii służbowej i posiadanych kwalifikacji

Rozdział 2.

Stopnie służbowe w Służbie Więziennej.

Art. 10. Ustanawia się następujące kolejne stopnie służbowe:

1) funkcjonariusze młodsi (podoficerowie) Służby Więziennej:

strażnik	Służby Więziennej
starszy strażnik	" "
przodownik	" "
starszy przodownik	" "

2) funkcjonariusze starsi (oficerowie) Służby Więziennej:

aspirant	Służby Więziennej
podinspektor	" "
inspektor	" "
starszy inspektor	" "
komisarz III stopnia	" "
komisarz II stopnia	" "
komisarz I stopnia	" "
główny komisarz	" "

Art. 11. Stopnie funkcjonariuszów młodszych nadają przełożeni upoważnieni przez Ministra Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 12. Stopnie funkcjonariuszów starszych nadaje Minister Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 13. Funkcjonariusz młodszy może być mianowany na wyższy stopień służbowy, jeżeli posiada odpowiednią opinię służbową i przesłużył w posiadanym stopniu służbowym czasokres, który wynosi w stopniu:

strażnika	— 9 miesięcy,
starszego strażnika	— 1 rok,
przodownika	— 18 miesięcy.

Art. 14. 1. Warunkiem mianowania na pierwszy stopień funkcjonariusza starszego jest ukończenie szkoły dla funkcjonariuszów starszych Służby Więziennej lub kursu albo złożenie egzaminu na funkcjonariusza starszego.

2. Minister Bezpieczeństwa Publicznego określi szkoły i kursy, których ukończenie jest warunkiem mianowania na pierwszy stopień funkcjonariusza starszego, oraz zasady i warunki złożenia egzaminu na funkcjonariusza starszego.

Art. 15. Funkcjonariusz starszy może być mianowany na wyższy stopień służbowy, jeżeli posiada odpowiednią opinię służbową i przesłużył w posiadanym stopniu służbowym czasokres, który wynosi w stopniu:

aspiranta	— 1 rok,
podinspektora	— 2 lata,
inspektora	— 3 lata,
starszego inspektora	— 4 lata,
komisarza III stopnia	— 4 lata,
komisarza II stopnia	— 5 lat.

Art. 16. Mianowanie na pierwszy lub wyższy stopień służbowy może nastąpić bez zachowania warunków przewidzianych w art. 13--15, jeżeli funkcjonariusz posiada szczególne kwalifikacje i umiejętności oraz odpowiednią opinię służbową.

Rozdział 3.

Obowiązki funkcjonariuszów.

Art. 17. 1. Funkcjonariusz powinien:

- ze wszystkich sił służyć Ojczyźnie,
- wykonywać rozkazy i polecenia władz przełożonych, przestrzegać ściśle przepisów regulaminowych,
- działać w ścisłej zgodności z przepisami prawa,
- obowiązki swe wypełniać sumiennie i gorliwie, w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości,
- stale podnosić poziom swego uświadomienia politycznego oraz wiedzy ogólnej i zawodowej.

2. Szczegółowe obowiązki funkcjonariusza określają zarządzenia Ministra Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 18. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym powziął wiadomość w związku ze swym stanowiskiem służbowym, wobec każdego, komu nie jest obowiązany przekazać tej wiadomości.

2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie służby, jak i po zwolnieniu ze służby.

Art. 19. 1. Funkcjonariuszowi nie wolno podejmować się prac zarobkowych poza służbą.

2. Minister Bezpieczeństwa Publicznego lub upoważnieni przez niego przełożeni mogą zezwolić funkcjonariuszowi na prace zarobkowe poza służbą, jeżeli wzgląd na interes społeczny tego wymaga.

Art. 20. Warunki publikacji lub rozpowszechniania przez funkcjonariusza jego twórczości oraz warunki działalności naukowej, literackiej, artystycznej lub publiczności funkcjonariusza określi Minister Bezpieczeństwa Publicznego.

Rozdział 4.

Prawa funkcjonariuszów.

Art. 21. Funkcjonariusz otrzymuje uposażenie, umundurowanie, mieszkanie służbowe, opiekę lekarską, ulgi przy przejazdach państwowymi środkami komunikacyjnymi oraz świadczenia i należności służbowe przewidziane w osobnych przepisach.

Art. 22. 1. Funkcjonariusz po 11 miesiącach służby nabywa prawo do corocznego 30-dniowego urlopu wypoczynkowego.

2. Minister Bezpieczeństwa Publicznego może ze względu na szczególne właściwości i warunki służby przyznać funkcjonariuszowi dłuższy urlop wypoczynkowy w wymiarze do 45 dni rocznie.

Art. 23. 1. Z ważnych i nie cierpiących zwłoki względów służbowych przełożony może w wyjątkowych przypadkach wstrzymać udzielenie funkcjonariuszowi urlopu wypoczynkowego w części lub w całości bądź udzielić urlop odwołać.

2. Funkcjonariuszowi odwołanemu z urlopu przysługuje zwrot kosztów podróży spowodowanych odwołaniem według norm ustalonych dla podróży służbowych.

Art. 24. Funkcjonariuszowi, któremu wstrzymano udzielenie urlopu wypoczynkowego albo którego odwołano z urlopu, należy udzielić urlopu w tym samym roku kalendarzowym, a najpóźniej w pierwszych trzech miesiącach następnego roku kalendarzowego.

Art. 25. Funkcjonariuszowi można udzielić urlopu ze względów służbowych lub z innych ważnych przyczyn.

Art. 26. Zasady i tryb udzielania urlopów określi Minister Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 27. Prawa funkcjonariuszów do zaopatrzenia emerytalnego, inwalidzkiego, odprawy i innych świadczeń w przypadkach zwolnienia ze służby normują osobne przepisy.

Art. 28. Funkcjonariusz-kobieta korzysta ze szczególnych uprawnień, które przysługują pracownikom według przepisów prawa pracy.

Rozdział 5.

Przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej i wyróżnieniach.

Art. 29. Funkcjonariusz podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie dyscypliny służbowej.

Art. 30. 1. Wymierza się następujące kary dyscyplinarne: upomnienia, nagany, surowej nagany, surowej nagany z ostrzeżeniem, aresztu, uprzedzenia o niepełnej przydatności służbowej, odroczenia mianowania na wyższe stanowisko służbowe albo na wyższy stopień służbo-

wy, wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe, obniżenia lub pozbawienia stopnia służbowego, wydalenia ze służby.

2. Z karą aresztu można połączyć potrącenie funkcjonariuszowi za okres odbywania tej kary 25% lub 50% uposażenia według posiadanej grupy.

Art. 31. 1. Funkcjonariuszom odznaczającym się sumienną i ofiarną służbą oraz osiągnięciami w szkoleniu politycznym i zawodowym udziela się wyróżnień.

2. Rodzaje wyróżnień są następujące: pochwała, pochwała z wpisaniem do akt osobowych, darowanie i zatarcie kary dyscyplinarnej, nagroda pieniężna lub w postaci podarunku, przedterminowe mianowanie na wyższy stopień podoficerski lub oficerski.

Art. 32. Minister Bezpieczeństwa Publicznego określi zasady i tryb wymierzania i wykonywania kar dyscyplinarnych oraz udzielania wyróżnień.

Art. 33. Funkcjonariusze ponoszą odpowiedzialność przed sądami honorowymi dla funkcjonariuszów starszych lub przed sądami koleżeńskimi dla funkcjonariuszów młodszych za czyny, które godzą w honor i godność funkcjonariusza Służby Więziennej.

Art. 34. 1. Sądy honorowe są wybieralne.

2. Przy orzekaniu członkowie sądów honorowych są niezawisli.

Art. 35. 1. Sąd honorowy wymierza kary: upomnienia, nagany, surowej nagany.

2. Sąd honorowy może również wystąpić z wnioskiem o wymierzenie innej kary dyscyplinarnej. W tym przypadku sąd honorowy może zaniechać wymierzenia kary określonej w ust. 1.

Art. 36. Minister Bezpieczeństwa Publicznego określi organizację sądów honorowych oraz zasady i tryb postępowania przed tymi sądami.

Art. 37. Przepisy art. 34—36 stosuje się odpowiednio do koleżeńskich sądów dla funkcjonariuszów młodszych.

Rozdział 6.

Zmiany w stosunku służbowym i zwolnienie ze służby.

Art. 38. Funkcjonariusz może być przeniesiony do innej miejscowości z urzędu lub na własną prośbę albo delegowany do czasowego pełnienia służby poza miejscem stałej służby.

Art. 39. 1. Funkcjonariusza można wyznaczyć na niższe stanowisko służbowe:

- 1) na podstawie opinii służbowej, stwierdzającej nieprzydatność do służby na zajmowanym stanowisku,
- 2) jeżeli stan zdrowia funkcjonariusza uniemożliwia pełnienie służby na zajmowanym stanowisku,
- 3) ze względów organizacyjnych,
- 4) w trybie dyscyplinarnym.

2. Wyznaczenie funkcjonariusza na niższe stanowisko służbowe z powodów wymienionych w ust. 1 pkt 1, 2 i 3 wymaga zgody Ministra Bezpieczeństwa Publicznego lub upoważnionego przez niego przełożonego.

3. Funkcjonariusz wyznaczony na niższe stanowisko służbowe z powodów wymienionych w ust. 1 pkt 1, 2 i 3 zachowuje poprzednio pobierane uposażenie w ciągu 3 miesięcy od przeniesienia go na to stanowisko. Minister Bezpieczeństwa Publicznego może funkcjonariuszowi przyznać poprzednio pobierane uposażenie na okres dłuższy niż 3 miesiące.

4. Funkcjonariusz wyznaczony na niższe stanowisko służbowe ze względu na stan zdrowia zachowuje poprzednio pobierane uposażenie, jeżeli pogorszenie stanu zdrowia pozostaje w związku ze służbą.

Art. 40. 1. Funkcjonariusz, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne, dyscyplinarne albo przed sądem honorowym dla funkcjonariuszów starszych lub przed sądem koleżeńskim dla funkcjonariuszów młodszych, może być zawieszony w czynnościach służbowych.

2. Funkcjonariusz tymczasowo aresztowany zostaje zawieszony w czynnościach służbowych.

Art. 41. Zasady wypłaty uposażenia funkcjonariuszowi zawieszonemu w czynnościach służbowych określają osobne przepisy.

Art. 42. Funkcjonariusza zwalnia się ze służby w przypadku:

- 1) ustalenia przez komisję lekarską zupełnej niezdolności do służby,
- 2) ukarania funkcjonariusza karą dyscyplinarną wydalenia ze służby.

Art. 43. Funkcjonariusza można zwolnić ze służby:

- 1) w przypadku stwierdzenia w opinii służbowej nieprzydatności funkcjonariusza w służbie,
- 2) w przypadku niemożności wykorzystania funkcjonariusza w służbie ze względów organizacyjnych,
- 3) w przypadku niepełnienia przez funkcjonariusza obowiązków służbowych z powodu choroby przez okres co najmniej 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy,
- 4) w przypadku niepełnienia przez funkcjonariusza obowiązków służbowych przez okres co najmniej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania,
- 5) na prośbę funkcjonariusza.

Art. 44. Zwolnienie funkcjonariusza ze służby z przyczyn określonych w art. 42 pkt 1 i art. 43 pkt 1, 2 i 3 nie może nastąpić w okresie obłożnej choroby przed upływem 6 miesięcy od dnia zachorowania.

Art. 45. 1. Funkcjonariusza-kobiety nie wolno w czasie ciąży i w okresie przerwy w pracy po porodzie zwalniać ze służby z przyczyn określonych w art. 42 pkt 1 oraz art. 43 pkt 3.

2. Zwolnienie ze służby kobiety w czasie ciąży i w okresie przerwy w pracy po porodzie z przyczyn określonych w art. 43 pkt 1 i 2 wymaga zgody Ministra Bezpieczeństwa Publicznego lub upoważnionego przez niego organu.

3. Kobiecie zwolnionej ze służby w przypadku określonym w ust. 2 w okresie po 5 miesiącach ciąży nale-

ży wypłacić uposażenie do końca przysługującej przerwy w pracy po porodzie, niezależnie od odprawy przewidzianej w przypadku zwolnienia ze służby.

Art. 46. 1. Funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby w przypadkach przewidzianych w art. 42 pkt 1 i art. 43 pkt 1, 2 i 3 przysługuje odprawa na zasadach określonych w osobnych przepisach.

2. Odprawa nie przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby za 3-miesięcznym wypowiedzeniem.

3. W razie zwolnienia funkcjonariusza ze służby na jego prośbę Minister Bezpieczeństwa Publicznego może przyznać odprawę.

Rozdział 7.

Przepisy końcowe.

Art. 47. 1. Zdolność fizyczną funkcjonariusza do służby oraz związek pogorszenia stanu zdrowia ze służbą ustalają komisje lekarskie powołane przez Ministra Bezpieczeństwa Publicznego.

2. Minister Bezpieczeństwa Publicznego określi skład oraz zasady i tryb postępowania komisji lekarskich.

Art. 48. 1. Warunek przewidziany w art. 5 pkt 4 nie dotyczy kandydatów do szkół funkcjonariuszów starszych Służby Więziennej.

2. Czas przebyty w szkole funkcjonariuszów starszych Służby Więziennej może być zaliczony na poczet zasadniczej służby wojskowej na zasadach określonych przez Ministra Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 49. Zasady i tryb wykonywania przez funkcjonariuszów powszechnego obowiązku wojskowego określi Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 50. 1. W przypadku popełnienia przez funkcjonariusza czynu podlegającego ukaraniu w postępowaniu karno-administracyjnym organ powołany do orzekania zawiadamia o tym niezwłocznie przełożonego funkcjonariusza.

2. Organ Służby Więziennej ma prawo w ciągu 14 dni od zawiadomienia przejąć sprawę w celu skierowania jej do postępowania dyscyplinarnego.

3. W przypadku popełnienia przez funkcjonariusza czynu, za który w myśl obowiązujących przepisów właściwe organy mogą nakładać kary porządkowe, jak również gdy zachodzi potrzeba przymusowego sprowadzenia funkcjonariusza oraz w przypadku gdy właściwe organy uprawnione są do stosowania aresztu jako środka przymuszenia, organy te zwracają się do organów Służby Więziennej, które stosują środki przewidziane w przepisach obowiązujących w Służbie Więziennej.

Art. 51. 1. Pracownicy zatrudnieni w Służbie Więziennej na podstawie umowy o pracę odpowiadają w sprawach o przestępstwa przed sądami powszechnymi.

2. Minister Bezpieczeństwa Publicznego określi zasady i tryb odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników wymienionych w ust. 1.

Art. 52. 1. Funkcjonariuszom oraz pracownikom zatrudnionym w Służbie Więziennej na podstawie umowy o pracę którzy przeszli do pracy w innych organach administracji państwowej lub instytucji państwowej albo przedsiębiorstwie uspołecznionym za zgodą dotychczasowego i nowego zakładu pracy, zalicza się czas służby (pracy) w Służbie Więziennej do czasu pracy wymaganego dla uzyskania praw urlopowych w nowym miejscu pracy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do funkcjonariuszów i pracowników, którzy przeszli do służby (pracy) w Służbie Więziennej z innych organów administra-

cji państwowej lub instytucji państwowej albo przedsiębiorstwa uspołecznionego.

Art. 53. Traci moc rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o Straży Więziennej (Dz. U. Nr 74, poz. 667).

Art. 54. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *A. Zawadzki*
Sekretarz Rady Państwa: *M. Rybicki*

Reklamacje z powodu niedoręczenia poszczególnych numerów wnosić należy do Administracji Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów (Warszawa ul. Bracka 20a) w terminie 10 do 15 dni po otrzymaniu następnego numeru

---

Pojedyncze egzemplarze Dziennika Ustaw nabywać można w Administracji Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, Warszawa Bracka 20a w punktach sprzedaży w Warszawie: „Dom Książki”, Księgarnia Prawno-ekonomiczna pl. 3 Krzyży 12, kiosk „Domu Książki” w gmachu sądów al. Gen. Świerczewskiego 127 w kasach Sądów Wojewodzkich w: Białymstoku, Kielcach, Koszalinie, Łodzi, Rzeszowie, Stalinogrodzie, Wrocławiu i Zielonej Górze oraz w kasach Sądów Powiatowych w: Bydgoszczy, Bytomiu, Cieszynie, Częstochowie, Gdańsku, Gdyni, Gliwicach, Gnieźnie, Jeleniej Górze, Kaliszu, Krakowie, Lublinie, Nowym Sączu, Olsztynie, Opolu, Ostrowie Wlkp., Poznaniu, Przemyślu, Raciborzu, Radomiu, Szczecinie, Tarasowie, Toruniu i Zamościu.

Redakcja: Urząd Rady Ministrów — Biuro Prawne, Warszawa al. Stalina 1/3.
Administracja: Administracja Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, Warszawa ul. Bracka 20a

---

Flotowano z polecenia Prezesa Rady Ministrów w Drukarni Akcydensowej w Warszawie ul. Tamka 3.